

ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Αρχαία Ελλάδα .Ο όρος χρησιμοποιείται για να περιγράψει τον ελληνικό κόσμο κατά την περίοδο της αρχαιότητας. Αναφέρεται όχι μόνο στις περιοχές του σύγχρονου ελληνικού κράτους, αλλά όπου εγκαταστάθηκαν στους αρχαίους χρόνους ελληνικοί πληθυσμοί, συμπεριλαμβανομένων της Ιωνίας, της Μεγάλης Ελλάδας και των διάσπαρτων ελληνικών εγκαταστάσεων στις ακτές της Μεσογείου.

Ελληνικές πόλεις-κράτη: αποτελούνταν από ένα αστικό χώρο (άστυ-διοικητικό κέντρο), ο οποίος περιβαλλόταν από αγροτικές περιοχές(χώρα).Πρόκειται για μια ιδιότυπη πολιτική οργάνωση με ιδιαίτερη κοινωνική σύνθεση . Κύρια γνωρίσματα των πόλεων-κρατών ήταν η ελευθερία, η αυτονομία(δηλαδή αυτοδιοίκηση και νομοθετικό σύστημα) και η αυτάρκεια (οικονομική ανεξαρτησία με βάση τους εσωτερικούς πόρους).

Ελληνισμός: η λέξη αυτή ανακαλύφθηκε από τον Γερμανό φιλέλληνα Ιωάννη Γουσταύο Ντρούζεν για να δηλώσει τον ελληνόφωνο, πολυεθνικό κόσμο της Ανατολής (Αίγυπτος, Συρία, Παλαιστίνη, Μεσοποταμία κ.ά.), που είχε προκύψει μετά τις κατακτήσεις του Μεγάλου Αλεξάνδρου· στην «ελληνιστική εποχή» (οι τρεις αιώνες π.Χ.) «Ελληνισμός» και «ελληνίζειν» σήμαιναν ακριβώς τη «μίμηση» της γλώσσας και του πολιτισμού των Ελλήνων από τους ξένους αυτούς λαούς.

Ελληνισμός: μπορεί να σημαίνει και το σύνολο των Ελλήνων και τον πολιτισμό τους σ' όλες του τις φάσεις (αρχαίος, μέσος, Βυζαντινός, νεότερος).

Πολιτιστική ταυτότητα: Το σύνολο των διαφοροποιητικών χαρακτηριστικών ενός λαού σε μια συγκεκριμένη ιστορική περίοδο. Η πολιτιστική ταυτότητα ενός λαού δημιουργείται τόσο από την παράδοση, δηλ. πολιτιστικά στοιχεία του παρελθόντος που προσδίδουν τα απαραίτητα συνεκτικά στοιχεία συνέχειας όσο και από τα καινούρια στοιχεία που καταφέρνει να δημιουργήσει και να αναπτύξει ένας λαός.

Ελληνίζω: μιμούμαι τους Έλληνες

Πατρίδα: Το ειδικότερο περιεχόμενο του όρου αναφέρεται στον τόπο καταγωγής κάποιου, δηλ. δηλώνει τη γενέτειρά του. Το γενικότερο περιεχόμενο του όρου αναφέρεται στο πατρίο έδαφος και στην κοινή πολιτιστική κληρονομιά δηλ. στους συνδεδεικμένους κρίκους ενός έθνους.

Πατριδοκαπηλία: Η εκμετάλλευση των συναισθημάτων ενός λαού για εθνικά θέματα με σκοπό την επίτευξη ιδιοτελών σκοπών (π.χ. αναρρίχηση στην εξουσία, πρόκληση εθνικισμού, επεκτατικές διαθέσεις κ.λ.π.)

Χαμένες πατρίδες: Θεωρούνται οι περιοχές, στις οποίες στο παρελθόν άκμασε ο ελληνικός πολιτισμός και τώρα ανήκουν σε άλλο κράτος ή έχει μειωθεί ο ελληνικός πληθυσμός (π.χ. παράλια Μ.Ασίας, Κωνσταντινούπολη, Πόντος)

Δυτικοποίηση: Είναι η διαδικασία κατά την οποία κοινωνίες με μεγάλη ιστορία και πανάρχαια έθιμα υφίστανται την καταλυτική επίδραση του Δυτικού πολιτισμού σε όλους τους τομείς της κοινωνικής τους ζωής (τεχνολογία, νομοθεσία, οικονομία, δίκαιο, τρόπο ζωής, διατροφή, γλώσσα, θρησκεία και αξίες).

ΕΠΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΥΝΟΗΣΑΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

- Φύση-κλίμα
- Η γεωγραφική θέση-πολιτισμικά δάνεια από Ανατολικούς πολιτισμούς
- Ιστορικές συγκυρίες: Για πολλούς αιώνες και σίγουρα μέχρι την Ρωμαϊκή κατάκτηση ο αρχαίος ελληνικός κόσμος δεν έπεσε θύμα τυχαίων αρνητικών συγκυριών (κατάκτηση από ξένο δυνάστη, καταστροφικά γεωφυσικά φαινόμενα)
- Διοικητική οργάνωση (πόλεις- κράτη)
- Πολιτικοί παράγοντες (ελευθερία, δημοκρατία)
- Κοινωνικοί παράγοντες (εργάζονταν οι δούλοι)
- Πολιτιστικές αντιλήψεις (ανωτερότητα πνευματικών αναζητήσεων)

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Επιστήμες

- Μετάβαση από το μύθο στον ορθολογισμό
- Ανάπτυξη των επιστημών (Ιατρική, Ζωολογία, βοτανική, Φυσική, Ιστορία, Λογική, Ναυπηγική, Αστρονομία)
 - Γεωγραφία (Εκαταίος ο Μιλήσιος, Νέαρχος, Στράβων κ.α.)
 - Ιατρική (Ιπποκράτης)
 - Μαθηματικά φυσική (Δημόκριτος, Αρχιμήδης, Ευκλείδης)
 - Ιστοριογραφία (Θουκυδίδης)
- Γλώσσα (ορολογία επιστημών, φιλοσοφίας κ.λ.π.)
- Φιλοσοφία (Ίωνες φιλόσοφοι, Σοφιστές, Σωκράτης, Πλάτων, Αριστοτέλης)

Πολιτικός τομέας

- Πρωτοδημιουργήθηκαν οι έννοιες πολίτης, πόλις, ελευθερία, δημοκρατία, ισηγορία, παρρησία, αξιοκρατία, πολιτική συνείδηση, συμμετοχή
- Διάλογος → Λόγος-αντίλογος/θέση-αντίθεση → πεμπουσία της δημοκρατίας (δηλ. πολυφωνία, πλουραλισμός ανεξαρτησία, ελευθερία έκφρασης)
- Καταδίκη της ιδιώτευσης

Ηθικός τομέας

Ηθικές αξίες

Η ηθική ως κλάδος της φιλοσοφίας μελέτησε και προσδιόρισε το αξιακό σύστημα

- Ανθρωποκεντρική φιλοσοφία, πολιτική, θρησκεία
- Άνθρωπος (άνω θρώσκω)τείνω προς τα άνω, εξυψώνομαι, εξευγενίζομαι
- Το περιεχόμενο των όρων ήθος και ηθική
- Ο ηθικός προβληματισμός-μέλημα ζωής
- Έμφαση στην ηθική προσωπικότητα(Σόλων, Κλεισθένης, Περικλής, Αριστείδης)
- Η έννοια του «καλού καγαθού»
- Η έννοια του «ευ ζην», «καλό», «κακό», «δίκαιο», «άδικο».
- Η έννοια του μέτρου(μηδέν άγαν, μέτρω χρω, μέτρον άριστον)
- Ευ αγωνίζεσθαι
- Ηρωϊσμός

Κοινωνικές αξίες

- Θεσμοί και αρχές(φιλοξενία, συνεργασία, άμιλλα, αλληλοβοήθεια, αποβολή του εγωισμού, πρόταξη του κοινωνικού έναντι του ατομικού συμφέροντος)

Εθνικές αξίες

- Ορθή αντίληψη του πατριωτισμού-φιλοπατρία
- Όχι ρατσισμός
- Σεβασμός του αντιπάλου

Τέχνη

- Λυρική ποίηση, Τραγωδία-κωμωδία, είδη του πεζού λόγου (Ιστορία, Φιλοσοφία)
- Μνημειώδης αρχιτεκτονική (ανάκτορα, ακροπόλεις, ναοί)
- Πλαστική (αγάλματα-ανάγλυφα)
- Κεραμική (πήλινα αγγεία, αγγειογραφία)
- Ζωγραφική (τοιχογραφίες, ταφική ζωγραφική)
- Μουσική (λύρα, κιθάρα, άρπα, σύριγγα, αυλός, σάλπιγγα)
- Τα καλλιτεχνικά δημιουργήματα ήταν απλά και ειλικρινά όχι ερμητικά

Αισθητικές αξίες

μέτρο, αναλογία, συμμετρία, αρμονία, απλότης, φυσικότητας, χάρις, κομψότης

Εκπαίδευση

Ανθρωποκεντρικός χαρακτήρας-σκοπός η ολόπλευρη ανάπτυξη και καλλιέργεια της προσωπικότητας του ανθρώπου

Αθλητισμός

- Το πνεύμα του Ολυμπισμού εμφανίστηκε και καλλιεργήθηκε στις Ελληνικές πόλεις- κράτη παράλληλα με το κλασικό ιδεώδες της αρμονίας σώματος και πνεύματος
- Ευ αγωνίζεσθαι-σεβασμός του αντιπάλου

ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

- Οι άποικοι 8^{ος} και 6^{ος} αι. π.χ. (Ανατολική Μεσόγειο-Ασία, Πόντος)
- Έλληνες-Ελληνιστικά χρόνια μέσα 4^{ου} αι. στην Ανατολή
- Ελληνορωμαϊκός πολιτισμός μέσω των αποίκων της Μ. Ελλάδας (146 μ.Χ-5^{ος} αι.)
- 5^{ος} αι. μ. Χ. Βυζάντιο διασώθηκαν τα έργα των αρχαίων Ελλήνων στις βιβλιοθήκες από τους αντιγραφείς.
- 7^{ος} αι. μ. Χ Οι Άραβες δέχθηκαν στοιχεία του Ελληνικού πολιτισμού από Έλληνες ή εξελληνισμένους κατοίκους των ελληνοιστικών βασιλείων της Συρίας, της Αιγύπτου και της Περγάμου, τα οποία διάδοσαν στην Ευρώπη
- 15^{ος} αι. μ. Χ-Αναγέννηση αναβίωση του κλασικισμού και την εμφάνιση του πνευματικού κινήματος του ανθρωπισμού.
- Τέλη 17^{ου}-18^{ος} αι. μ. Χ Διαφωτισμός-ορθολογισμός (δημοκρατικά και ανθρωπιστικά ιδεώδη, ελευθερία, αυτοδιάθεση)

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΥΝΟΗΣΑΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Επιστημονικά είναι αστήρικτη η άποψη περί ανωτερότητας ή κατωτερότητας των πολιτισμών, αφού όλοι κρίνονται με βάση τις ιστορικοπολιτικές και άλλες συνθήκες στις οποίες εμφανίστηκαν και αναπτύχθηκαν. Ένας πολιτισμός δεν μπορεί να κριθεί και να αξιολογηθεί αντικειμενικά έξω από ιστορικοκοινωνικά, γεωγραφικά και γεωφυσικά πλαίσια μέσα στα οποία αναπτύσσεται, γι' αυτό κρίνεται αναγκαίο να αναφερθούμε στις συνθήκες που ευνόησαν την άνθηση του Αρχαίου Ελληνικού πολιτισμού .

Η γεωγραφική θέση-πολιτισμικά δάνεια

Η Ελλάδα αποτελεί ένα πολιτισμικό και γεωγραφικό σταυροδρόμι, γεγονός που συνέβαλε στην άνθηση και εξέλιξη ενός πλούσιου πολιτισμού, ο οποίος αφομοίωνε δημιουργικά τα σημαντικότερα πολιτισμικά επιτεύγματα των άλλων λαών με τους οποίους ερχόταν σε επαφή . Το εμπόριο που άνθιζε στη νότια Βαλκανική και στην ανατολική Μεσόγειο από την προϊστορική εποχή κιόλας, είναι ένας ευνοϊκός παράγοντας για την ανταλλαγή πολιτισμικών στοιχείων και σίγουρα ενίσχυσε κι αυτό την πολιτισμική άνθηση στον ελλαδικό χώρο. Σημαντικό ρόλο έπαιξαν και τα ταξίδια πολλών επιφανών Ελλήνων (Ηρόδοτος, Πλάτωνας, Σόλων, Σωκράτης, Θαλής, Θουκυδίδης κ.α.) στο εξωτερικό (Αίγυπτο, Ανατολία, Βαβυλώνα κτλ) από τα οποία αποκόμισαν νέες εμπειρίες, ήρθαν σε επαφή με διαφορετικούς λαούς και πολιτισμούς, γνώρισαν ξένα ήθη, έθιμα, παραδόσεις και στοχασμούς και με τη σειρά τους επεξεργάζονταν αυτά τα εξωτερικά ρεύματα διατυπώνοντας μέσα από τη δική τους δημιουργικότητα τις ιδέες, θεωρίες και φιλοσοφικές τους ανησυχίες.

Κλίμα

Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού κατέχει το σχετικά καλό και ήπιο μεσογειακό κλίμα της Ελλάδας, χωρίς συχνές και μακροχρόνιες κλιματικές ακρότητες που ανακόπτουν την πολιτιστική εξέλιξη άλλων λαών. Στην Ελλάδα εξαιτίας του ιδανικού κλίματος, οι άνθρωποι δεν χρειάστηκε να δίνουν καθημερινά μάχη επιβίωσης με το ακραίο πρόσωπο της φύσης, επομένως είχαν όλο το χρόνο να καλλιεργήσουν τα χωράφια τους, να φροντίσουν τα κοπάδια τους, να παρατηρήσουν, να σκεφτούν, να αξιολογήσουν, να φιλοσοφήσουν, να ταξιδέψουν και να έρθουν σε επαφή με γειτονικές κουλτούρες, να καταγράψουν εντυπώσεις, να διασκεδάσουν και να αναπτύξουν νέες μορφές ψυχαγωγίας, να διεξάγουν εμπόριο και γενικά να δημιουργήσουν.

Η πολιτική οργάνωση των Ελλήνων-Ελευθερία

Αντίθετα με τις αχανείς πολυεθνικές απολυταρχίες των Ανατολικών πολιτισμών, οι πολυάριθμες πόλεις-κράτη της αρχαίας Ελλάδας δεν υπάγονταν υπό την αυστηρή εξουσία ενός πανίσχυρου βασιλιά ή μονάρχη. Οι πολίτες ήταν ελεύθεροι, δεν ήταν δούλοι κάποιου μονάρχη. Επομένως, η ιδέα του ατόμου ως πολίτη, ως αυτόνομου μέλους της κοινωνίας συνέβαλε στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας των ανθρώπων. Η αντίληψη αυτή σε συνδυασμό με το δημοκρατικό πολιτεύμα της αρχαίας Αθήνας αποτέλεσε ιδανική προϋπόθεση για να αναδειχθούν προσωπικότητες που με τις ιδέες και ανακαλύψεις τους συντέλεσαν στην πνευματική, επιστημονική και πολιτισμική πρόοδο (στην Αθήνα άλλωστε έζησαν, σπούδασαν και δημιούργησαν τα έργα τους πολλές εξέχουσες προσωπικότητες της αρχαίας Ελλάδας). Αυτό ήταν πιο δύσκολο να γίνει σε πολιτισμούς όπου την εξουσία ασκούσε αυταρχικά ένας βασιλιάς ή αυτοκράτορας που καρπωνόταν όλες τις ανακαλύψεις και ιδέες των υπηκόων του. Επίσης, στην αρχαία Ελλάδα γινόταν ευκολότερα (για τους λόγους που αναφέρθηκαν) η διάδοση και διακίνηση μιας ιδέας ή φιλοσοφικού ρεύματος σε σχέση με άλλες χώρες όπου η φιλοσοφία ήταν δέσμια του ιερατείου, όπως γινόταν λόγου χάρη στην Αίγυπτο.

Οι αντιλήψεις περί πνευματικών αγαθών και πνευματικής δημιουργίας

Αντίθετα από άλλους λαούς οι Αρχαίοι Έλληνες αντιμετώπιζαν εξίσου την αναγκαιότητα παραγωγής υλικών και πνευματικών αγαθών. Μάλιστα θεωρούσαν ιδιαίτερα σημαντικό να αναλώνουν πολύ χρόνο σε πνευματικές συζητήσεις και αναζητήσεις, από τις οποίες προέκυψε η γέννηση της φιλοσοφίας και της τέχνης. Απέδειξαν με τη στάση τους ότι η χωρίς οικονομικό όφελος πνευματική παραγωγή είναι το ίδιο σημαντική με την παραγωγή υλικών αγαθών. Ωστόσο πρέπει να τονίσουμε ότι δεν ασχολούνταν με εργασίες βιοπορισμού, καθώς αυτά τα προβλήματα ήταν λυμένα (οικονομική ευρωστία, δούλοι).

Ιστορικές συγκυρίες

Πολλές φορές διάφορες τυχαίες ιστορικές συγκυρίες επηρεάζουν την ιστορική πορεία και εξέλιξη ενός πολιτισμού αρνητικά ή θετικά, ανάλογα με την εκάστοτε συγκυρία. Δηλαδή, γεγονότα ιστορικά (π.χ. κατάκτηση από ξένο δυνάστη, εμφύλιοι πόλεμοι, ανίκανοι ηγέτες κτλ) και γεωφυσικά (καταστροφικοί σεισμοί, εκρηξεις ηφαιστειών κτλ) ενδέχεται να καθορίζουν τη δημιουργικότητα και την ιστορική συνέχεια ενός πολιτισμού. Για παράδειγμα μια ιστορική συγκυρία όπως μια υποθετική ήττα της Ελλάδας από τους Πέρσες με επακόλουθο τη χρόνια υποταγή των Ελλήνων στον ασιατικό δυνάστη πιθανόν θα αποτελούσε τροχοπέδη της πνευματικής άνθησης που στηρίζεται στην ελευθερία του ατόμου και της έκφρασης αλλά πιθανώς και εμπόδιο στο έργο καλλιτεχνών, γλυπτών, αρχιτεκτόνων, θεατρικών συγγραφέων κτλ, αφού οι υποταγμένοι αντί να ασχολούνται απερίσπαστοι με το έργο τους, θα πλήρωναν επιβαρυντικούς φόρους και θα βίωναν στέρηση προσωπικών ελευθεριών, γεγονός που σίγουρα παρεμποδίζει τη δημιουργικότητα και την

πολιτισμική πρόοδο του υποταγμένου λαού. Άλλωστε αυτό επιβεβαιώνεται από την περίοδο της Τουρκοκρατίας, κατά την οποία ο Ελληνικός πολιτισμός, αντίθετα από τον Ευρωπαϊκό σημείωσε πολιτιστική κάμψη. Ομοίως μια γεωφυσικού τύπου τυχαία συγκυρία μπορεί να αποτελέσει παράγοντα παρακμής ενός πολιτισμού όπως έγινε με την περίπτωση της έκρηξης του ηφαιστείου της Σαντορίνης γύρω στο 1600 π.Χ. που συντέλεσε στην παρακμή του πάλαι ποτέ ισχυρού και κυρίαρχου στη θάλασσα Μινωικού πολιτισμού. Για πολλούς αιώνες ο αρχαίος ελληνικός κόσμος δεν έπεσε θύμα τέτοιων τυχαίων αρνητικών συγκυριών και σίγουρα μέχρι την Ρωμαϊκή κατάκτηση οι ιστορικές και κάθε τύπου συγκυρίες ήταν αρκετά ευνοϊκές έτσι ώστε οι Έλληνες να μεγαλουργούν αδιάκοπα και να παρουσιάζουν νέα πολιτισμικά επιτεύγματα σε πολλούς τομείς.

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Στην κοινή κληρονομιά, που οι στοχαστές και οι καλλιτέχνες έκαναν να καρποφορήσει στη διάρκεια 15 αιώνων με διαφορετικά αποτελέσματα, κανείς δεν αμφισβητεί **του πρωταρχικό ρόλο που έπαιξε ο Έλληνισμός**. Ο σύγχρονος κόσμος οφείλει σχεδόν τα πάντα στους Έλληνες. Αυτοί προσδιόρισαν για πρώτη φορά τις κατηγορίες σκέψης που έχουμε ως σήμερα, διαμόρφωσαν τα κυριότερα πνευματικά μας εργαλεία και έδωσαν συγκεκριμένο περιεχόμενο στις αρχές της ηθικής μας. Γενικότερα, ανακάλυψαν την επιστημονική έρευνα διατυπώνοντας τα πρώτα ερωτήματα και προσπάθησαν να τα απαντήσουν, με επιτυχία σε ικανοποιητικό βαθμό. Ανύψωσαν όλες τις μορφές της τέχνης τόσο, ώστε όλα τα σύγχρονά της ρεύματα να πηγάζουν απ' την ελληνική τέχ

Επιστήμες

Πολλά από τα πρώτα βήματα της επιστημονικής σκέψης και πολλών επιστημών (Ιατρική, βοτανική, Φυσική, Ιστορία, Λογική) πραγματοποιήθηκαν από τους Αρχαίους Έλληνες, οι οποίοι αξιοποίησαν δημιουργικά και τις γνώσεις των ανατολικών λαών με τους οποίους είχαν έλθει σε επαφή και τους οποίους μνημονεύουν στις σημειώσεις τους. Οι Έλληνες συνέβαλαν στην ανάπτυξη της ναυπηγικής, της αστρονομίας και της γεωγραφίας, αφού ήταν θαλασσοπόρος λαός.

Η γνώση της ναυπηγικής ήταν απαραίτητη για ένα θαλασσοπόρο λαό, όπως οι Έλληνες, οι οποίοι ξεκινώντας από την απλή σχεδία κατέληξαν στην πολεμική τριήρη των κλασικών χρόνων. Για τον ίδιο λόγο (θαλασσινά ταξίδια) ενδιαφέρθηκαν για τα μετεωρολογικά φαινόμενα με αποτέλεσμα την ανάπτυξη της αστρονομίας. Στις εξερευνητικές τους προσπάθειες οφείλονται οι βάσεις της γεωγραφίας. Πρώτοι οι Έλληνες **σχεδίασαν χάρτες** και τόλμησαν να υποστηρίξουν τη σφαιρικότητα της γης. Οι χάρτες των Ελλήνων και η θεωρία τους για τη σφαιρικότητα της γης οδήγησαν κατά την Αναγέννηση στις ανακαλύψεις των νέων χωρών.

Εκτός από τα θαλάσσια ταξίδια και την παρατήρηση των μετεωρολογικών φαινομένων, οι αρχαίοι Έλληνες ενδιαφέρθηκαν για την **αναζήτηση των αιτίων και την ίαση των ασθενειών**. Έτσι εμφανίστηκαν οι πρώτες επιστημονικές ιδέες περί ιατρικής και αναπτύχθηκε η Ιατρική επιστήμη. Επίσης, διαμορφώθηκε και ένας κώδικας επαγγελματικής δεοντολογίας, ο γνωστός σε όλους μας « όρκος του Ιπποκράτη ».

Οι Σουμέριοι, οι Αιγύπτιοι, οι Βαβυλώνιοι, από τους αρχαίους λαούς, ασχολήθηκαν με την αριθμητική και τη γεωμετρία, αυτοί, όμως, που ανακάλυψαν τις **πιο σημαντικές μαθηματικές και γεωμετρικές αλήθειες** ήταν οι Αρχαίοι Έλληνες, οι οποίοι υπερέβησαν τις προσπάθειες για την επίλυση πρακτικών προβλημάτων και ανέπτυξαν μαθηματικές θεωρίες.

Οι βάσεις των φυσικών επιστημών (ζωολογία, βοτανολογία) τέθηκαν από τους αρχαίους Έλληνες, οι οποίοι μελέτησαν την πανίδα και τη χλωρίδα του ελλαδικού τόπου. Επίσης, ασχολήθηκαν ιδιαίτερα να εισχωρήσουν **στα μυστικά της ύλης** (ατομική θεωρία του Δημόκριτου)

και να διατυπώσουν επιστημονικές θεωρίες για τη δημιουργία του κόσμου κάνοντας έτσι ένα σημαντικό **άλμα από τη μυθολογία στον ορθολογισμό**.

Η συμβολή τους είναι εξαιρετικά σημαντική **στη φιλοσοφία** (Ίωνες φιλόσοφοι, Σοφιστές, Σωκράτης, Πλάτων, Αριστοτέλης), καθώς επιχείρησαν να ερμηνεύσουν τη δημιουργία του κόσμου και τη συμπεριφορά του ανθρώπου αξιοποιώντας τη λογική(ορθολογισμός) και όχι τη μυθολογία.

Επίσης **η ρητορική**, η επιχειρηματολογία (Σοφιστές, Αριστοτέλης) καθώς και η επιστημονική **ιστοριογραφία** γεννήθηκε στην Ελλάδα (Θουκυδίδης)

Παρά την επικρατούσα αντίληψη ότι οι Ρωμαίοι υπήρξαν οι πρώτοι ιδρυτές του Δικαίου και η συμβολή των αρχαίων Ελλήνων είναι σημαντική στην ιστορική **εξέλιξη του Δικαίου**, καθώς εισήγαγαν νόμους σε διάφορες εποχές (Δράκων, Σόλων)

Πολιτική Ζωή

Αντίθετα από τις αρχαίες πολυεθνικές αυτοκρατορίες οι Έλληνες ζούσαν σε **πόλεις-κράτη** που προσδιορίζονταν από την οικονομική αυτάρκεια, την ανεξαρτησία και τη διαφορετική πολιτική εξουσία (αριστοκρατία- ολιγαρχία- δημοκρατία).

Ελευθερία- Δημοκρατία-ισονομία-αξιοκρατία-διάλογος

Η εμφάνιση της δημοκρατικής διακυβέρνησης στην Αρχαία Ελλάδα αποτελεί πρωτοφανές ιστορικό γεγονός σε ένα κόσμο δεσποτισμού , ανελευθερίας και απολυταρχίας. Οι πολίτες δεν υπάγονταν στην αυστηρή εξουσία ενός πανίσχυρου βασιλιά, δεν ήταν δούλοι κάποιου μονάρχη. Είχαν πολιτική συνείδηση με την έννοια ότι αναγνώριζαν τη σημασία της συμμετοχής τους στα κοινά για την οικονομική και πολιτισμική ανάπτυξη της πόλης τους.

Ηθικές αξίες-το μέτρο

Το μέτρο είναι η αποφυγή της ακρότητας, η αναλογία, το όριο ανάμεσα στην υπερβολή και την έλλειψη. Η αρετή της μεσότητας αναγνωρίστηκε από την αρχαιότητα και οι αρχαίοι Έλληνες δίδαξαν σε όλη την υφήλιο τη σπουδαιότητα της τήρησης του μέτρου σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής μας με ρήσεις που έμειναν ανεξίτηλες στο πέρασμα των αιώνων: «μέτρον χρω», «μέτρον άριστον», «μηδέν άγαν».

Τέχνες

Αδιάψευστοι μάρτυρες της προσφοράς των Ελλήνων στον τομέα των τεχνών είναι:

- Τα γραπτά μνημεία της αρχαίας ελληνικής γραμματείας (Ομηρικά έπη, Λυρική και Δραματικοί ποίηση)
- Μνημειώδης αρχιτεκτονική (ανάκτορα, ακροπόλεις, ναοί)
- Πλαστική (αγάλματα-ανάγλυφα)

- Κεραμική (πήλινα αγγεία, αγγειογραφία)
- Ζωγραφική (τοιχογραφίες, ταφική ζωγραφική)
- Μουσική (λύρα, κιθάρα, άρπα, σύριγγα, αυλός, σάλπιγγα)

ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Άποικοι (8^{ος}-6^{ος} αι. π.Χ.)

Αρχικά ο Ελληνικός πολιτισμός διαδόθηκε σε πολλούς λαούς μέσω των Ελλήνων αποίκων. Οι Ελληνικές αποικίες εκτεινόταν στα Βόρεια και ανατολικά παράλια του Αιγαίου, στα Στενά του Ελλησπόντου, στον Εύξεινος Πόντο, στην Κύπρο, στη Νότιο Ιταλία και Σικελία, στα λοιπά παράλια της Μεσογείου.)

Ελληνιστικά χρόνια (μέσα 4^{ου} αι. π.Χ.)

Με την εκστρατεία του Μ. Αλεξάνδρου το κέντρο του Ελληνισμού μετατοπίστηκε από τη Δύση στην Ανατολή. Εκεί ιδρύθηκαν πολλές πόλεις, οι οποίες εξελίχθηκαν σε μεγάλα πνευματικά κέντρα.

Ελληνορωμαϊκός Πολιτισμός (146 μ.Χ-5ος αι.)

Οι Ρωμαίοι ήρθαν σε επαφή με τον Ελληνικό πολιτισμό μέσω των αποίκων της Μ. Ελλάδας. Στη διάρκεια των πέντε αυτών αιώνων οι κατακτημένοι Έλληνες συνυπήρξαν με τους κοσμοκράτορες κατακτητές, συνεργάστηκαν και επικράτησαν πολιτιστικά στα πλαίσια της «ρωμαϊκής ειρήνης» και του «ελληνορωμαϊκού πολιτισμού».

Οι Ρωμαίοι υιοθέτησαν από τους Έλληνες τις καλές τέχνες και έκαναν τις απαραίτητες προσαρμογές. Επίσης υιοθέτησαν το Δωδεκάθεο των Ελλήνων, με εκλατινισμό των ονομάτων των θεών. Ο φιλόσοφος Σενέκας επανέρχεται στον Αριστοτέλη. Εξ άλλου, η πρώτη μετάφραση της Ευκλείδειας Γεωμετρίας στα λατινικά έγινε το 13ο αιώνα μ.Χ. από τον Άγγλο Αδελάρδο, ο οποίος μετέφραζε από τα αραβικά.

Ανατολικός Ρωμαϊκός Πολιτισμός- Βυζαντινός Ελληνισμός

330-1453

Η συμβολή του Βυζαντίου στη διάδοση του Ελληνικού πολιτισμού

Για 11 ολόκληρους αιώνες το «Βυζάντιο» υπήρξε το πιο πολιτισμένο κράτος του μεσαιωνικού κόσμου. Ανακαίτισε τις βαρβαρικές επιδρομές, διατήρησε και εμπλούτισε την αρχαία ελληνική κληρονομιά, και με τους θεσμούς του, την κρατική του οργάνωση, την παιδεία του, την νομοθεσία και την τέχνη του επηρέασε αποφασιστικά Ανατολή και Δύση. Στο Ανατολικό Ρωμαϊκό κράτος διασώθηκαν τα έργα των αρχαίων Ελλήνων στις βιβλιοθήκες από τους αντιγραφείς.

Φορείς του βυζαντινού ελληνικού πολιτισμού ήταν: οι έμποροι και ναυτικοί, οι διπλωμάτες, οι στρατιώτες. Ήταν οι βυζαντινές πριγκίπισσες, που σαν σύζυγοι ξένων ηγεμόνων μετέφεραν τα ελληνοχριστιανικά ήθη και έθιμα στις χώρες τους και ήταν υπόδειγμα τρόπου ζωής για τους λαούς τους αυτές και η πολυπληθής ακολουθία τους. Ακόμα και οι αιχμάλωτοι διέδιδαν τον χριστιανισμό και τον ελληνικό τρόπο ζωής κατά την διάρκεια της αιχμαλωσίας τους, αλλά οι σπουδαιότεροι και πλέον οργανωμένοι ήταν οι κληρικοί και οι μοναχοί του

7^{ος} αι. μ. Χ- Άραβες

Οι Άραβες δέχθηκαν στοιχεία του Ελληνικού πολιτισμού από Έλληνες ή εξελληνισμένους κατοίκους των ελληνοιστιικών βασιλείων της Συρίας, της Αιγύπτου και της Περσίας

Ευρωπαίοι

15^{ος} αι. μ. Χ-Αναγέννηση

Την εποχή που στη Δύση επικρατούσε ο Μεσαίωνας, εποχή σκοταδισμού, στην Ανατολή, όπου κυριαρχούσε το ελληνικό στοιχείο, το Βυζάντιο έδωσε ώθηση στην κατάργηση του σκοταδισμού. Ο ελληνοισμός στάθηκε εμπνευστής του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Οι Ευρωπαίοι ανακάλυψαν και μελέτησαν τους Αρχαίους Έλληνες φιλοσόφους και επιστήμονες με αποτέλεσμα **την αναβίωση**

του κλασικισμού και την εμφάνιση του **πνευματικού κινήματος του ανθρωπισμού** (ουμανισμός). Ο όρος δηλώνει την πίστη και το σεβασμό στον άνθρωπο ως ύψιστη και ανεπανάληπτη αξία. Η αρχαιοελληνική ανθρωπιστική παιδεία επίσης αποτέλεσε εκπαιδευτικό πρότυπο για πολλές παιδαγωγικές και εκπαιδευτικές προσπάθειες πολλών ευρωπαϊκών κοινωνιών.

Επιστημονική επανάσταση

Η Ελλάδα ως γενέτειρα των επιστημών της Ιατρικής, της Γεωμετρίας, της Ιστορίας, της Φιλοσοφίας, μετέδωσε απλόχερα τις πνευματικές της κατακτήσεις στους ευρωπαϊκούς λαούς. Η μελέτη του αρχαίου ελληνικού πνεύματος από τους Ευρωπαίους αποκάλυψε νέους ορίζοντες στη σκέψη και στο διαλογισμό. Τα φιλοσοφικά κείμενα του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη αποτέλεσαν τη βάση για τη φιλοσοφική σκέψη όλων των μεγάλων μεταγενέστερων φιλοσόφων. Η μετεξέλιξη και ο εμπλουτισμός αυτών των στοιχείων και επιστημών είναι σαφώς έργο πανανθρώπινο, χρωστά όμως την απαρχή του στην ελληνική λογική/ορθολογισμό και στον ελληνικό διαφωτισμό.

Τέλη 17^{ου}-18ος αι. μ. Χ Διαφωτισμός

Ο Διαφωτισμός αποτελεί σημαντικό πνευματικό κίνημα που παρατηρήθηκε αρχικά στην Αγγλία και αργότερα στις χώρες της Ευρώπης αλλά και έξω απ' αυτήν προετοιμάζοντας παράλληλα το έδαφος για την Γαλλική Επανάσταση. Οι διαφωτιστές πρέσβευαν τον ορθολογισμό και την πίστη στην πρόοδο, αξιώνοντας αλλαγές σε όλες τις πτυχές της ανθρώπινης δράσης, στους πολιτικοκοινωνικούς θεσμούς, την οικονομία, την εκπαίδευση και τη θρησκεία. Τάχθηκαν υπέρ της ατομικής ελευθερίας και ενάντια στην τυραννική διακυβέρνηση και την καταπίεση που ασκούσε η Εκκλησία. (Βικιπαίδεια)

Ιστορία της Ελλάδας σε 10 λεπτά

<http://www.youtube.com/watch?v=QeIu2CtyMOs>

Τρισδιάστατη παρουσίαση της αρχαίας Ελλάδας

<http://www.youtube.com/watch?v=QVWjC3ipZK8>

Ξενάγηση στην Αρχαία Ελλάδα

http://www.youtube.com/watch?v=nVgMIM9O_1Q

Αφήγηση του Ισπανού για τη συμβολή της Ελλάδας στον παγκόσμιο πολιτισμό

<http://www.lifo.gr/tv/the-tube/1224>